

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za izposojenost 80 Din. Član sekcije J. U. U. plača po listu s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Polt. čeh. rač. 11.153. Telefon 3715

Celodnevna zborovanja

Učiteljska zborovanja so oni forum, na katerem se utrjuje učiteljska stanovska zavest in krepki stanovska organizacija. Tudi pravo tovarštvo med učiteljskim se vzgaja in prihaja do popolnega izraza na naših, pravilno pripravljenih, dobro vodenih in prav izvedenih zborovanjih.

Res je, da se je organizirano učiteljsko doslej izkazalo močno v razumevanju pomena svojega lastnega združenja, in prav zaradi tega si moramo še posebno prizadevati, dvigniti to razumevanje in krepiti stanovsko zavest, da utrdimo moč in vpliv naše stanovske organizacije, ki sta vedno in povsod odvisna od kvalitete članstva. Le intelektualno močno in s pravo stanovsko zavestjo prežeto učiteljsko, združeno do zadnjega v svoji lastni zajednici, more dosežati vidne uspehe. Če hočemo doseči to, da bo naše združenje res vpliven in upoštevan faktor, tedaj moramo stremeti za tem, da dvignemo svojo stanovsko organizacijo na višino, ki ji je nujno potrebna. K temu naj nam pripomorejo naša zborovanja, ki naj bi postala celodnevna, da bi mogla obsežati dvojen program in to: očiščeni del in družabni sestanek vsega članstva.

Organiziranemu učiteljsko so potrebni pedagoški in znanstveni napotki, potrebno mu je vedeti in tudi sklepati o delu, nasvetih in ukrepih organizacije; za gojitev pravega tovarštva in stanovske zavesti pa so mu potrebni tudi prijateljski razgovori s tovariši in tovarišicami, ki delujejo v istih razmerah, v istih okoliščinah. Zborovanja naj bi v bodoče trajala ves dan in ne samo dopoldne. V prejšnjih časih je učiteljsko polagalo mnogo večjo pozornost tovariškim razgovorom in prijateljskim sestankom po uradnem delu zborovanja, nego danes. Učiteljsko, ki se je zbralo na svojih zborovanjih, je ostalo ves dan skupaj, se prijateljsko pomenilo o stanovskih težavah, se povescilo in tudi lepa pesem je ob takih prilikah odmevala daleč naokoli. Celo na pokrajinskih skupščinah je bil uveden poleg sestanka delegatov tudi zbor učiteljskega, na katerega je prihitelo vedno po nekaj stotin učiteljev in učiteljic. In prav na takih sestankih se je kresala stanovska zavest in se kristaliziralo pravo tovarštvo. Današnja zborovanja naših sreskih društev so pomanjkljiva prav iz razloga, ker so se povsem opustili sestanki po končanem prvem delu, ker se pač vsem zelo mudi.

Torej dvojen program naj bi imela naša zborovanja. Oglejmo si najprej uradni del zborovanja. Od privlačnosti tega je danes v prvi vrsti odvisno, ali se članstvo odzove pozivu na zborovanje in če se odzove, da na njem tudi vztraja. Iz poročil posameznih sreskih društev povzamemo, da beleži večina društev na svojih zborovanjih 60- do 70odstotno udeležbo članstva. Toda to ne sme zadostovati. Udeležbo na zborovanjih je treba dvigniti na 90 % in tudi več, kar so dosegla doslej le redka društva, ki naj služijo za vzor vsem ostalim, predvsem onim, katerih zborovanja se udeležuje komaj 50 % ali še manj članstva. Kot glavni vzrok stalno slabe udeležbe se navajajo navadno zelo slabe terenske razmere. Ta vzrok je sicer težen, toda vedno ne drži. Društveni odbori si morajo prizadevati, dvigniti raven zborovanj na ono višino, ki je za učiteljsko potrebna. Največjega pomena je predavanje. Od predavanja in od predavateljevega imena je največkrat odvisno ali se učiteljsko zborovanje udeleži ali ne. Današnja doba nam nudi zelo veliko izbiro predavanj, tako pedagoških kot splošno znanstvenih, literarnih in stanovsko političnih. Nemogoče je torej, da bi zaradi tega vprašanja prišli v zadrego, in odločitev za primerno predavanje in dobrega predavatelja pač ne more biti težka. Tudi spremembo v temah predavanj si članstvo želi in je to nujno potrebno upoštevati. Ko se kak društveni odbor ne more odločiti za ta ali oni kraj zborovanja, ker bi pač hotel doseči večji odstotek udeležbe članstva, naj raje točno premosti sestavo dnevnega reda, pazi na njegovo pestrost, predvsem pa na vsebino predavanja. Upoštevati je treba želje članstva, če jih je le mogoče pogoditi.

Ako uspe društvom s striktno pozornostjo na sestavo dnevnega reda in iz izbiri predavanj zboljšati udeležbo članstva na zborovanjih, tedaj je dosežen šele delni uspeh. Toda prav ta uspeh naj služi za pobudo za dobro pripravljene tovariške sestanke učiteljskega pri zabavnem delu zborovanj, za kar naj bi se uporabljali popoldnevni zborovalni dni.

Iskreno tovarštvo in prava stanovska zavest se moreta vzbujati le tedaj, ko se učiteljsko v prijateljskem razgovoru popolnoma zbljuje, ko odkrito, brez nepotrebnih oledjav pokramlja o težavah in bridkosti svojega stanu, ko brez posredovalcev rešuje svoje poglede na posamezna vprašanja. Taki tovariški sestanki so potrebni mlajšim tovarišem in tovarišicam, da si v pogovoru s starejšimi praktiki prihranijo mnogo truda in izdatkov zaradi raznih pojasnil, potrebni so starejšemu učiteljsko, da se od časa do časa navzamejo mladostnega navdušenja od mlaj-

Naša narodna zavest

Zgodovinski podvig nemškega naroda, ki se je naslonil na Karavankah ob naše meje, zahteva temeljite prenosne našega dosednjega vrednotenja naroda kot celote. Preosnova ne sme izzvati do novega mejašja sovražnega stališča, temveč enakovrednega sedaja, ki bo znal računati vedno in povsod z nemško agresivnostjo. Praktično bi pomenilo to vzbuditev čista samooprambe. To ni v smislu prijateljstva med nami in novim mejašem ostentativna gesta, temveč pravočasen dvig iz dremavosti in mlačnosti do narodnostnih vprašanj. Značilo bi samozavest naroda, ki hoče biti na svoji zemlji svoj gospod. Slabi časi, splošna kriza; dve mogočni vesili ob slovenski meji, dva naroda, ki sta v nedavni preteklosti zavzemala do nas povsem drugačen položaj, posebno pa velik odstotek naših bratov in sester pod oblastjo obeh sosedov so neodložljiva dejstva, do katerih ne smemo biti več malomarni in mlačni. Slovenci moramo začeti misliti o svoji bodočnosti intenzivneje, nego smo to delali do sedaj.

Ob prvih spremembah evropskega zemljevida je naše časopisje pozvalo narod k samozavesti in označilo predvsem učiteljsko za pionirje tega dela.

Učiteljsko mora dvigniti narod iz mlačnosti, v katero je zapadel v času po osvoboditvi po krivdi voditeljev dnevnice politike. Učiteljsko mora ozdraviti težke rane, ki so jih vseskali v narodov ponos neodgovorni ljudje. Učiteljsko se mora lotiti naloge, da vzgoji naš narod za samooprambo! Ono naj bo apostol nauka narodne skupnosti in povezanosti.

Učiteljsko je poverjena zelo delikatna naloga, ki jo razumemo šele tedaj, ako primerjamo našo narodno mlačnost z nauki zadnjih dogodkov, ki so se razvijali logično po prirodnih zakonih. Ne preostaja nam drugega, kakor da se naš narod priključi življenjskemu toku sedanjega časa ter z drugimi v samooprambi agitira za mir med narodi. Vsaka konservativnost bi pomenila našo slabost, vsaka agresivnost našo prenapetost.

Izluščimo jedro naukov zadnjih dogodkov! Neizbežna in železna je logika razvoja naroda, ki je v svoji notranjosti tesno povezan! Narodna povezanost razbija vse dogovore na papirju in vodi po sigurni poti do uspehov! Pred njo se je pokazala nemoč diplomacije in nesmiselnost izbegavanja med narodom samim. Ne samo nemški podvigi zadnjega časa, temveč tudi mnogo drugih, ki se niso dogajali ob naši meji, so bili prav tako uspehi narodne skupnosti in medsebojne povezanosti.

Naš namen ni poiskati vzroke postanka in razvoja povezanosti drugih narodov, ugotoviti moramo le blagoslov take skupnosti, takega bratstva. Slovenci si moramo to skupnost prikriti po svojih potrebah in obvezah do mejašev, pod katerimi živi tudi naša kri.

Naš narod, ki je pred komaj 20 leti spoznal vrednost svobode, mora sedaj za vsako ceno zavzeti stališče tesne medsebojne povezanosti, ako si hoče ohraniti neokrnjene vrste. Za tako povezanost je bilo naše učiteljsko že tedaj, ko si je ustvarjalo svojo organizacijo, dobro vedno, da bo le tako služilo svoji svobodni domovini. Učiti mladino v duhu državljanske enakopravnosti in skupnosti, vzbujati v njej zaupanje v moč svojega naroda; priveriti narod do neomejene narodne zavesti ter dvigniti ga kulturno in gospodarsko je bilo njegovo vsakdanje delo.

Pri tem ni našlo učiteljsko vedno onega razumevanja, kakor bi ga moralo naleteti spričo tendence dela, ki ga je opravljalo med narodom. Stavljale so se mu na pot vsakovrstne ovire in težkoče in se ga za izvrševanje dolžnosti kaznovalo! Naletelo je na naltolcevanje in obrekovanje, ki je imelo namen ustvariti med ljudstvom in njim sovražno atmosfero. Ako torej stoji narod ob važnih trenutkih svetovne zgodovine mlačen in desinteresiran na posledicah dogodkov, ni iskati krivde pri učiteljsko.

Toda veliki dogodki povzročajo velike skrbi. Pred njimi mora zginiti vsako osebo prepričanje, posameznik se mora podrediti skupnosti! Zadnji veliki dogodki morajo vzbuditi in končno združiti vse Slovence in vse Jugoslovane, ki jim blagor domovine in usoda bratov ni samo fraza, temveč boleča

ših ob mnogih, predvsem pedagoških vprašanjih. Polagoma bo začela izginjati ona, čisto umetno ustvarjena razlika med mlajšim in starejšim učiteljskim. Izginila bodo razna nesoglasja, izkristalizirali se bodo enotni pogledi na potrebe učiteljskega stanu. Iz tega bo vzkliko ponovno ono lepo tovarštvo, ki je prav učiteljskemu stanu potrebno, utrdila se bo stanovska zavest, in oni, ki še danes niso organizirani, bodo radi vstopili v naše vrste, da povečajo mogočno zajednico pravega tovarštva, stanovske zavesti in okrepijo našo organizacijo, ki potrebuje kvalitativno pa tudi kvantitativno močno članstvo.

Poskusimo torej s celodnevnimi zborovanji!

skrb. V borbenem razpoloženju okoli nas bo di naše geslo: »Sloga jači, nesloga tlači!«

Vzbuditi zavest ljudstva v domačih mejah, da se resnično vživi v pravico svoje svobode in da pozabi grenko preteklost; dvigniti njegov ponos ter mu vliti veselje do življenja; zvezati mejo s središči, podpirati obmejne brate v vsakem oziru, skrbeti, da imajo reprezentativne šole in najboljše učiteljske; podpirati delo narodno-obrambnih organizacij; imeti zvezo z brati ob Soči in Zili, pomagati rodni krvi na tujem, da ne odteče, voditi skrb o njeni usodi in še mnogo drugega bo di naša vsakdanja skrb, predmet vsega našega prizadevanja in središče naših čustev.

Ljudstvo se mora zavedati, da nima do svoje domovine in naroda samo pravic, temveč tudi dolžnosti; zavedati, da z narodom živi in umrje! Za naš narod, ki nima osvajaških namenov in ki je zadovoljen s svojim kosčkom zemlje, na katerem živi sedaj, bi bila taka zavest božji blagoslov!

Učiteljsko bo imelo pri tem največje delo, saj stoji ob viru narodne moči — pri mladini. Rade volje bo stopilo v prve vrste ter s podvojeno močjo sodelovalo za toli potrebno medsebojno povezanost. Da bo njegovo delo

Vzgoja

Od prvih zapisov, ki jih hrani zgodovina, pa do najnovejših dejanj posameznikov in organiziranih skupin, se v sklenjeni črti vrste podvigi in dela ogromnih množic, ki na najrazličnejših in vseh delih kontinentov oblikujejo kulturo in civilizacijo nastopajočih rodov. V sive davnine pokopane dobe so bile priče borb človeka, ki je stremel k izpopolnitvi sebe in svojega bližnjega ter si skušal s svojim duhom najti pravo sožitje, ki je podlaga vsem umstvenim in materialnim dobrinam.

Pot teh prizadevanj ni niti ravna, niti ne gre vedno navzgor, temveč je krivulja z mnogimi padci, vstajenji in stranpotmi in ne moremo trditi, da smo že dospeli do one stopnje sožitja, ki bi vsakemu omogočala zdrav razvoj. Ravno danes, ko se skoraj vse ljudski trud vseh narodov izrablja za oborožitev in nov spopad, je potreben jasen in razsoden pogled na potrebe in zahteve sočloveka in vzgoja narodov v duhu človečnosti. Neizmerne strahote, ki jih danes doživlja nezaščitena španska in kitajska deca morajo biti svareč opomin, da je treba prenehati z lažnimi in demagoškimi vzgojnimi cilji, ki bodo narodu, ki je z njimi prožet, v bodočnosti nanesti neprecenljivo škodo ali celo pogin.

Teh krivih naukov, s katerimi poedinci in skupine zastrupljajo narodovo dušo, mora varovati baš učiteljsko, ter jih prikazati kot pogubne ljudskim idealom in hotenju po višji in lepši obliki sožitja in vsega življenja. Učiteljski stan je po svojem poslanstvu izrazito duhovniški stan, da poleg izobrazbe v najvišji meri vrši vzgojno misijo v narodu, da vodi mlada pokolenja k stremljenju po resnici, pravici in lepoti ter tako skupno z narodom gradi njegovo kulturnejšo obliko življenja.

Tako je učiteljsko radi svojega poklica potegnjeno v prvo borbeno vrsto ter mora zopet radi poklica prednjačiti in biti vodnik aktivne in nepomirljive borbe za dosego etičnih idealov. Zato učiteljsko ne more služiti niti osebam ali skupinam, katerih delovanje in cilji so v opreki z etičnimi ali moralnimi vzori ali so v nasprotju v čustvi človečnosti. Močno bi grešili, ako bi sledili trenutnim politično modnim ali diktatorskim vplivom, katerih konec je s padcem nosilec teh stremljenj viden. S padcem takih stremljenj bi se izkazala ista kot stranpot v prizadevanju za pravih izživljanjem narodovih dušnih in telesnih sil, a učiteljsko, ki bi širilo take nauke, bi se izkazalo svojemu vzgojnemu poslanstvu nedoraslo in narodu škodljivo.

Kakor je vsak posameznik vezan v stan in s tem včlenjen v naravno borbeno ednico za dosego svojih kulturnih in materialnih dobrin in pravic, tako ima učiteljsko v organizaciji JUU formacijo, ki naj služi uresničenju teženj in poklicnih ter njegovih člove-

VSEBINA:

Celodnevna zborovanja.

Naša narodna zavest.

Vzgoja.

Poročilo za občni zbor Učit. samopomoči.

Vranc - Dolganov »Podrobni učni načrt« v luči srbske kritike.

Izjava.

Novakovo »Risanje«.

Ob obletnici smrti.

Preporod mladinske pesmi.

UČITELJSKI POKRET: Naša vas in učiteljevo delo v šoli.

LISTEK: Moja »delovna« šola.

Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Šolski radio. — Kaj vse pišejo. — Stanovska organizacija JUU.

uspešneje napredovalo, mu je treba vrniti ugled in stalnost na službenem mestu. Prvo mu je potrebno za avtoriteto, drugo za sistematično delo. Vrniti učiteljsko na njegovo prvotno mesto bi pomenilo vrniti narodu zaupanje v bodočnost! In lepo bodočnost mora dočakati naš narod!

čanskih idealov. Vedno odklanjajoče vse poizkuse škodovati našim poklicnim idealom ter človečanskim vzorom, odločno odbijajoče vsa dejanja in vse namene, gmotno škodovati poedincem učiteljskega stanu radi služitve tem idealom, bomo stali na braniku pravice v fronti, ki nam je s poklicem odmerjena, nam dodeljena in zato borba v tem odseku najuspešnejša.

Vestno izvršujoč dolžnosti lastnega stanu, bomo očevali svobodo lastnega dela ter prepričevalnost in udarnost vzgojnih naukov. Z razčiščenjem odnosov stanu in poklicnega dela do družbe, oblastnikov in novih vzgojnih gesel, bomo na nam zaupanjem torišču izvršili svojo človeško in poklicno dolžnost ter s tem postavili kamen k zgradbi višje narodove kulture in civilizacije ter človeškega napredka sploh.

Vsem ukrepom, ki kale harmonijo v družbi, nanašajo poedincem škodo in zavirajo njihovo pot ali jim jemljejo v naravi priznane pravice, se je treba zoperstaviti. Odpor do krivic bo vzbujal v najširših množicah čut za pravico in mu bo služil kot vzgled samozrtvovanja za visoke vzore. Samo narod, ki bo imel razvit čut za pravico in se ne bo strahil nobenega napora, da doseže upravičene cilje, bo dovolj močan in sposoben, da v usodni uri odloči veliko narodno borbo v svojo korist. Narod pa, ki bo molčal pred nasilniki in krivico, bo že pred usodnim časom klonil in se zgrudil.

Ustvariti v narodu voljo do navstvenih lepot, je naš cilj. Temu cilju je posvečeno tudi naše stanovsko delovanje: Celibat, ki jemlje našemu ženstvu najosnovnejše pravice, naj bo osnova borbe in pogonska sila za uveljavljanje resnične enakopravnosti med moškimi in ženskimi spolom. Naj bo boj za pravilno napredovanje in pravične namestitve in premetitve viden izraz naših teženj po pravici in harmonski ter moralni ureditvi družbe!

Krivica rodi krivico in slabi ukrepi in vzgledi upropaščajo zdrave osobine narodove, ki se izrabljajo v malenkostnih medsebojnih razračunavanjih na škodo višjih etičnih in kulturnih ciljev in uspehov, ki bi jih narod mogel in moral doseči. Ta borba, povzročena od krivih prerokov in nepremišljenih odlokov, zadaja narodu veliko moralno in gmotno škodo in ga drži v sponah primitivnih pogledov na svet in gospodarske zaostalosti.

Učiteljsko kot stan, s poslanstvom višje vzgoje v narodu in med človeštvom sploh, ne more ostati mirno ob strani do krivih idej in dejanj. Zato je borba za dosego etičnih idealov nujen delež vsakega posameznika kot člana človeške družbe, in učitelja kot vzgojitelja v najvišji meri še posebej.

Db.

Poročilo za občni zbor Učiteljske samopomoči v Ljubljani

(10. aprila 1938. v Mariboru.)

PODPORNI SKLADI UČITELJSKE SAMOPOMOČI.

Naša predhodnica »Jubilejska samopomoč v Ljubljani« je bila ustanovljena v avgustu leta 1898. z edinim namenom: ob smrti članov preskrbeti njegovim dedičem primerno denarno pomoč — posmrtnino. Ta namen je obdržala še po svetovni vojni, ko si je v letu 1920. privzela novo ime »Učiteljska samopomoč« in v naslednjih letih še drugače prilagodila novim razmeram in drugačnim potrebam.

Kakor hitro pa je Učiteljska samopomoč (US) pomnožila svoj članski krog z mlajšimi člani in se denarno nekaj okrepila, so se pojavili razni predlogi, da naj US poleg posmrtnine nudi svojim članom še druge dobrine v življenju. Predloženi nasveti in načrti niso navedli kje bo US našla potrebne denarne vire. Rezervni sklad je bil premajhen, pa se ga zaradi hitrega in točnega izplačila posmrtnin ni smelo načenjati in slabiti, letne obresti naloženega denarja so bile preneznatne za večjo in izdatnejšo pomoč.